

Весела Славкова – Втора награда

Втората световна война донесе на човечеството много нещастие, разруха и мизерия, но също така нравствен и духовен упадък. Войните и битките в търсене и заграбване на нови територии са доказали липсата на човечност и победата на алчността над всички добродетели. Със създаването на първата конференция за основаването на една нова образователна и културна организация, наречена ЮНЕСКО, се прави първата крачка към спасяването на най-голямото богатство, а именно духовното. Датата 16 ноември 1945 е началото на една нова епоха в стремежа да хората да запазят мира и културното наследство в един нов и по-добър свят.

XXI век тепърва започна, но засега може да бъде считан като века на компютърните технологии и комуникациите, генното инженерство и молекулярната биология, но също така и на тероризма, придобитата имунна недостатъчност, ниското образование. Основана с идеята за опазване и съхраняване на културното богатство както на икономически напредналите, така и на не дотам развитите страни, мисията на ЮНЕСКО не зависи от материалното положение на народите и тяхната държавна политика, а е пропорционална на времето. И ако в началото на нейната история главната цел е била да опази мира между хората и да спаси тяхната културна идентичност, то днес борбата е основно с все по-ниското образование, свързано с нарастващата бедност и липсата на информация. Важен аспект в търсенето на мира по света са действията на ЮНЕСКО в посока унищожаване на ескалиращото насилие между хората, а именно борбата с терористичните организации, целящи съсипе на всичко ценно, постигнато до момента. Проблемите с околната среда и нейното опазване неизбежно засягат или съвсем скоро ще засегнат безвъзвратно съдбата на всеки един жител на планетата Земя. ЮНЕСКО от своя страна отдавна е осъзнала значението на нивото на образование и нуждата от едно проекологично мислене. Само една организация обаче, независимо от нейния териториален обхват и

капацитет, не е в състояние да спаси и защити всички онези културни и обществени постижения, които са част от нашата история. Ето защо е нужна по-голяма взаимопомощ, комуникация и активност между отделните културни организации и хора, както на интернационално, така и на местно ниво за постигането и реализирането на целите, поставени от ЮНЕСКО.

Може би за голяма част от хората днес е несъстоятелен (дори непонятен) проблемът с ниското образование или неговата липса. Но само една статистика на УНИЦЕФ е в състояние да опровергае подобни нереалистични представи. Повече от 2 милиарда деца са неграмотни. Та нали живеем в XXI век?! Векът на техническия напредък и новите технологии? За съжаление все още съществуват страни и места, в които хората не могат да пишат, нито да четат и тези хора също така никога не са виждали компютър... Днес всеки има право на свобода, право на избор и право на образование. Да, но не навсякъде. Много са страните, в които е забранен достъпът до образование на жените... Именно тук започва и борбата на ЮНЕСКО с дискриминацията и липсата на равенство между половете. Защото дискриминирането е не само потъпкване на човешките права, но и погубване на културната и нравствената идентичност на личността. Никой няма право да спира пътя на израстването и духовното обогатяване на тези, които се стремят към него. Но какво се случва, когато няма такъв път? И как може да бъде извървян този път, когато той все още не е построен? Много са хората, които имат желание, но нямат възможност както в буквалния, така и в преносния смисъл на думата. Неравномерното разпределение на образователни институции или тяхната липса възпрепятства милиони хора. Ето защо е нужно осигуряване на достъп до образование на онези, които са далеч от така наречената цивилизация. Нима има по-голяма мисия от това да дадеш шанс на незрящия да прогледне? В този смисъл е много важно поставянето на ясни и конкретни цели за решаването на този проблем, като например намаляването на неграмотните наполовина в следващите 10 години. Постигането на този успех би бил важна стъпка към реализирането на мисията на ЮНЕСКО както за културен и образователен, така

и за технологически напредък. За истинския напредък е нужно всестранно сътрудничество с добра комуникация и обмен на знания, както и изграждането на единна мрежа за образователен и културен обмен с конкретна мисия, а именно по-високо образование, независимо от възрастта, религията или пола.

Постигането на едно по-добро ниво на образованост и информираност е свързано и с опазването на културните ценности и богатства на всеки един народ. Те са недвусмислено доказателство за победата на историята над времето, а също така и за човешките постижения и природни красоти. Културата обаче не представлява просто паметници и фолклор, тя е също и мирогледът на отделния индивид, представата за добро и зло, начинът му на мислене, а също и неговият език. Опазването на културната идентичност означава защитаване на различията между хората, защото именно това прави света разнообразен и красив. Един важен проблем на XXI век е изчезването на езиците на по-малките народи. ЮНЕСКО не може да отмени незабелязано тази ужасяваща тенденция, защото културата е в езика и неговите разновидности в различните части по света.

Защитата на културните ценности, в това число и на културните обекти, които доказват интелектуалното и социално развитие на личността в определен етап от човешката история, е начин хората да се научат да ги ценят и пазят. Разбира се, един закон или една табела едва ли са в състояние да спрат деструктивното мислене на хората, но това е може би стъпка към промяната на този вид "мислене". Защото както уважаваме семейните ценности, така трябва да уважаваме своята културна история, както и тази на съседите си и на онези, които са далеч от нас... Това е другата основна мисия на ЮНЕСКО, свързана с опазването и съхраняване на всички онези неща, които ни карат да се чувстваме горди от факта, че живеем именно тук и сега и доказват нашата принадлежност към нещо голямо и в този смисъл глобално. Но да мислим глобално не означава само да осъзнаваме и ценим съществуването на едни или други културни паметници. Онова, което е позволило тяхната поява и продължава да "управлява" по един и друг начин, е природата и околната среда. Как би могъл един красив парк да се

нарича “паметник на културата”, ако вътре в него няма живи дървета или истински цветя? И как бихме се радвали на тези природни красоти, ако не мислим за околната среда и нейното опазване? Възможно ли е да оценим един културен паметник, ако ни липсват знания за неговата история?

Мисията на ЮНЕСКО не е едностранна и не би могла да бъде само подобряване на образованието и опазване на културните паметници, защото както в природата, така и тук нещата са неразривно свързани едно с друго. Ето защо мисията на тази Организация на обединените нации за образование, наука и култура е да работи върху нуждите на човечеството, свързани с правото на всеки един жител на планетата Земя да се образова и да съхрани своята културна идентичност. Увеличаването на познанията за света и неговото културно разнообразие улеснява по-доброто разбиране между народите и осъзнаването на различията между тях. Всичко това спомага за реализирането на мисията на ЮНЕСКО за постигане на мир и свобода през XXI век.